

KÖZÉRDEK

AZ ALSÓFEHÉRVARMEGYEI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetés: egész évre - 12 korona.
fél évre - 6 "
negyed évre - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.

Hirdetés ára: centiméterenként 6 fillér. Többzori hirdetések kedvezményben részesül.

Nyilttér sora 40 fillér.

Bucsu Török Bertalanról.

Lapunk gyász keretben van, középületeinken fekete lobogók lengenek, mely szomorúságot, nagy veszteséget hirdetnek.

Török Bertalan, nyugalmazott vármegyei főjegyző, választó kerületünknek három cikluson át országgyűlési képviselője, városunk és vármegyénk testületeinek munkás tagja, legtöbbször vezető lelke, általános tisztelettel körülvett derék polgártársunk, tevékeny életének 68-ik évében, f. hó 6-án meghalt.

Nagy tevékenységű, sikereken gazdag, tekintéllyel és tisztelettel övezett nemes életnek végét jelentik a gyász külsőségei.

Alsófehér vármegye és Nagyenyed város haladása iránt, a gazdasági és kulturális fejlődés minden ágazatában, lelkesen érdeklődött. Nem volt kérdése a közigazgatásnak, törvényalkotásnak, az iskolaügynek, a tudománynak, művészetnek, közgazdasági életnek és jótékonyoknak, mely az ő figyelmét kikerülte volna. De nem maradt meg az érdeklődésnél. A mit jónak megismert, azt valósítani is igyekezett.

Eszmének, lelkes törekvéseinek esz-közéül még 1881-ben, mikor még a vidéken kevés volt és fejletlen volt az érzék a sajtó működése és nagy hivatása iránt, felismerve a közügyre nézve nélkülözhetetlen fontosságát, megalapította lapunkat, a Közérdeket. s ez időtől kezdve 25 éven át fáradhatatlan munkakedvvel szerkesztette is.

Biztos látással nézte közügyeinket; gyakorlott tollal, de mindig jó ízléssel bírálta a mulasztásokat; s az igazi érdemnek nem volt nálánál ékeesebben szóló elismerője. Az ő érdemeit is igazán csak az olyan mesteri toll tudná megfelelően méltatni, mint a milyen az övé volt.

Mi, kik az ő tanítványai és utódai vagyunk, ma csak szomorkodni és bucsuzni tudunk.

Feledhetetlen vezérünk és barátunk! Köszönjük Neked azt a nemes példát, melyet a közügyek szolgálatában mutatnál.

A Te példád után lelkesedtünk a múlt történelmének nagy alakjaiért s a nemzeti eszme dicsőségéért.

A Te vezetésed alatt küzdöttünk a szabadelvű nemzeti politika győzelméért.

A Te vezetésed alatt hangoztattuk és sürgettük az erők összetartását és egyetértését a nemzeti, vármegyei és városi fejlődés érdekében.

A Te vezetésed alatt harcoltunk köz-

művelődési és közgazdasági intézményeinkért, melyeknek éltető lelkük voltak.

A Te vezetésed alatt harcoltunk azt a gyönyörű harcra, melynek híre ország-szerte eljutott, a Bethlen-kollégium teológiájáért.

A harc volt a Te igazi elemed, ott érezted magad igazán otthonosan.

A mit sok tanulással, ezer tapasztalattal, ember- és világismerettel, eles, edzett elmével, körültekintő okosságoddal meggyőződéssé érleltél: annak való-sításáért, győzelméért mindig kész voltál egész erővel, lelkesen és elszántan küzdeni.

S a harczod mindig előkelő és lojális volt. Török Bertalanról mindig tudhatta mindenki, hogy mi a véleménye valamely kérdésben, azt ő sohasem titkolta és takargatta, egyenes lelke minden alattomoságtól, intrikától irtó-zott. Mindig megbízható voltál a küz-delemben. — Apróra tanulmányoztál minden kérdést; s ebből meritettél erőt arra, hogy másokat is meggyőzz s lelkesíts. A Te szavadra, a Te véle-ményedre bátran építhetett mindenki. Ezért volt híveid száma olyan nagy; ezért csoportosultunk zászlód alá szive-sen; ezért volt nagy közügyekben a Te vezéri tekintélyed.

Munkás életednek alkonyán, mikor erőid hanyatlását érezted, leginkább az bántott, hogy nem tudsz dolgozni annyit, a mennyit szeretnél.

Nemes és jó lelked nyitva állott előttünk, olvashattunk benne.

Olvastuk benne, hogy bölcs ember voltál ki az élet dolgait eles szemmel vizsgálád, magas szempontok szerint bírád és felülemelkedél a kicsinyes-ségeken. Az elmúlást is a bölcs ember nyugalomával és derűtségével fogadád.

Olvastuk benne, hogy jó ember voltál, a ki szívesen segítettél embertársai-don bajos helyzetükben. A te érzékeny lelkedet megrendítette, megtörte az a nagy csapás, a veszteségek és szerencsét-lenségek sorozata, melyek nemzetünket s egyeseket ebben a világ katasztrófá-ban sujtották.

A te emberszerető lelked irtóztott attól, hogy bárkinek is fájdalmat okoz-zon. S mégis nagy fájdalmat okoztál a távozásoddal. Hisz úgy megszoktuk válságos dolgainkban vezérő szellemed előttünk járását, nagy lelkednek ut-mutatását, jó szívednek bajainkban való részvételét.

Ezért övezett bizalom és szeretet; ezért vesszük körül áldással drága emlékedet.

A viszontlátásig vezérünk, jó barátunk, Isten veled!

Török Bertalan életrajza.

Kadicsfalvi Török Bertalan született 1847 november 3-án Nagyenyeden. Apja: Török Sámuel Udvarhelyszék bírja volt, anyja: Nagyklótvai Pogány Anikó. Már csecsemő korában árvaságra jutván, neveltetéséről Pogány Károly Alsó-Fehér vármegye egykori aranytollu főjegyzője, később kir. ítélőtáblai bíró és anyai nagynénje Pogány Polixéna gondoskodott. Gimnáziumi tanulmányait Kolozsvárt a piaristák gimnáziumában, jogi tanulmányait Nagyenyeden és Kolozsvárt végezte. 1867-ben Alsó-Fehér vármegye tb. aljegyzője, majd II-ik aljegyzője lesz, míg 1874-ben egyhangulag vármegyei főjegyzővé választott meg; mely minőségében 1896 év végén történt nyugdíjaztatásáig megszakítás nélkül szolgált a vármegyét.

A vármegyei intézménynek az 1870-es és 1880-as években történt átalakítási munká-lataiban tevékeny részt vett, önálló javasla-tokat dolgozott ki, melyekben több üdvös újítást kezdeményezett és a mely javaslatok illetékes helyen figyelembe is vétettek. Ezen érdemeinek és közhasznú szolgálatainak el-ismerésül a Ferencz József-rend lovagke-resztjével lett kitüntetve.

Hasonló munkásságot fejtett ki a községi élet újjászervezésénél is, a mely célból megalakította a vármegyei községi és köijeg-zői egyesületet és a szervezési munkálatok-nál a jegyzői kar közreműködését is igénybe vette. Ezen egyesületnek nyugdíjba vonulá-sáig elnöke maradt.

A vármegye minden kulturális, közgazda-sági és jótékonyági intézményének létesíté-sében, felvirágoztatásában állandóan tevékeny részt vett. Így a Nagyenyedi Kisegítő Ta-karékpénztárnak megalakulása óta igazgató-sági tagja, utóbbi években haláláig elnök-igazgatója; hasonlóan az Alsófehérvármegyei régészeti, történelmi és természettudományi Társulatnak alapítása óta választmányi tagja, utóbbi években haláláig egyik elnöke. A nagy-enyedi róm. kath. egyházközségnek főgoud-noka, a róm. kath. statusgyűlésnek sok esztendőn át tagja volt. A nagyenyedi vá-lasztó-kerület 1896-ban szabadelvű-párti prog-rammal egyhangulag országgyűlési képviselő-jévé választotta meg, mely mandátummal még két cikluson át tisztelte meg választó-kerülete. Vizakna város közönsége tisztele-tének jeleül diszpolgárának választotta. Tagja volt Alsó-Fehér vármegye törvényhatósági bi-zottságának, a vármegye közigazgatási bizott-ságának és Nagyenyed r. t. város képviselő-testületének, a hol közügyek iránt életének utolsó perczéig élénken érdeklődött és a köz-ügyek intézésénél tudását és befolyását min-denkor a közjó érdekében érvényesítette.

Ő alapította a „Közérdek“ helyi érdeku társadalmi és politikai hetilapot, és 25 évig volt a lapnak tevékeny szerkesztője.

Török Bertalan ravatalánál.

A boldogult végrendeletében részletesen intézkedett temetéséről. Kifejezte egyszerűsmind azt az óhaját, hogy ravatalára koszorút ne helyezzenek, hanem inkább valamely jótékony ezelt támogassanak. Ezt a nemes óhaját tiszteltben tartották a testületek, melyeknek vezetője és tagja volt; s mindnyájan koszoru nélkül jelentek meg bucsuvételre és részvétlatogatásra. Január 7-én délelőn Alsó-Fehér vármegyei tisztikara, Nagyenyed város képviselőtestülete, a kollégium tanárok, a polgári- és elemi iskolák tanítótestülete, a római katolikus egyház tanácsa s végül a Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár igazgatósága tisztelegtek.

Ezen utóbbi intézet nevében, melynek Török Bertalan vezérigazgatója volt, Lázár István igazgatósági tag mondotta a következő bucsu-szavakat:

„A Kisegítő igazgatósága, felügyelő-bizottsága és tisztviselői kara bucsuzik Téled szeretett igazgatójától.

Holnap a nagyvilág hódolata vesz körül Tégedet; az egyház és társadalom a kegyelet ünnepét rendez nagy érdemeidnek.

Ma még hadd legyünk egymásközt; hadd szóljunk Hozzá — a mint szoktuk — bizalommal és szeretettel, hogy kiöntsük Előted a lelkünket és az utolsó találkozás szomorú és feledhetetlen emléket vigyük magunkkal.

Köszönjük neked, hogy vezérünk voltál és jó példával jártál előttünk a kötelességteljesítésben.

Köszönjük neked, hogy büszkeségünk voltál a Te minden szépért és nemesért nyúló lelkeseddel, klasszikus műveltségeddel és jellemmeddel és harmonikus szép életteddel.

Köszönjük neked, hogy jóbarátunk voltál, a ki igazán szeretettel bennünket és őszintén részt vettél örömeinkben és bánatunkban.

Ti mindnyájan, a kiket a barátság és a szeretet fűzött Hozzá életében és fűz emlékéhez a halálában, ne fojtsátok el a könnyeitek. Hadd fájjanak a szívetek és hadd folyjanak a könnyeitek! Bizony mondom, hogy nincs annyi könnyje a szemeteknek, nincs annyi dobbanása a szíveteknek, mely méltóan hirdetné veszteségeket.

Nemcsak a hivatalos kötelesség pontos teljesítésére tanítottál; tanítottál szóval és szeretettel vármegyénk és városunk nevezetes korszakainak, nagy alakjainak, egész múltjának ismeretére és szeretetere.

Tanítottál a közügyek önzetlen szolgálatára; és nemcsak szóval, hanem tetteid fényes példájával tanítottál arra, hogy a közügyekben működő férfiak tekintélyt, polgári pálmát és dicsőséget csak a meggyőződés ereje és a meggyőződésért való bátor és kitartó küzdelem szerezhessen.

Ha eltávozol is közülünk, tanításod, példád, nemes és gyöngéd lelked velünk marad és mi szeretettel veszszük körül emlékedet.

Ez az emlék fogja megvilágítani szomorúságunk éjszakáját; ez a drága emlék nyújt vigasztalást szeretteidnek, a kiknek fájdalmában mély részvételt magunk is osztozunk.

A Te puritán lelked azt üzenete hozza az utolsó üzenettedben, hogy koszorút ne helyezünk a ravatalodra. Száraz levélnél, vagy akár élő virágnál sokkal szebb koszoru, hervadhatatlan koszoru, érdemeidnek, műveidnek, jótetteidnek, ezer áldásnak koszoruja s ezek örökkétartó illata fog kísélni Téged városunk és vármegyénk történelmébe, minden jó ember szívébe, a halhatatlanságba.

A szeretet lelke lebegjen hamvaidd és áldott emléked felett!

Drága halottunk, kedves barátunk Isten veled!

Török Bertalan temetése.

Folyó hó 8-dikán délelőtt 10 óra után vette kezdetét a gyászszertartás, melyen testületileg vettek részt a vármegyei tisztikara, Nagyenyed város képviselője, a Bethlen-kollégium tanárok, a polgári és elemi iskolák tanító testülete, jótékony-egyesületek, hivatalok küldöttsége és nagy számban városunk polgársága.

A gyászos háznál való beszéltetés után az elhunytat a római katolikus templomba vitték, hol az oltár előtti ravatalra helyezték. B. a László Lajos püspökhelyettes azután ünnepélyes gyászmisét tartott három pap segítségével, minálta a karzatról megható szép gyászének hangzottak.

A római katolikus temetőben a kápolna közelében helyezték el ideiglenesen; végső pihenést az emelendő sírboltban fog találni.

Az egyházi szertartás végeztével Nagyenyed város közönsége nevében Názám József városi főjegyző bucsuzott a következő szavakkal:

Mélyen tisztelt gyászoló közönség!

Szomorú kötelességet teljesíték, mikor Nagyenyed város közönsége, képviselőtestülete és tanácsa nevében Török Bertalantól bucsuzom.

Halála nemcsak az övét rajongva szerető férjnek, nemcsak a felebarátait tisztelő, becsülő, segítő embernek, hanem nagy emberekben szerény közéletünk egyik kimagasló alakjainak elmúlása, ki a közélet tövises útján mindig és mindenben becsületesen és híven megállta helyét, teljesítette kötelességét.

Polgártársak! volt-e olyan emberbaráti, eminens városi érdeket szolgáló ügy, melynek ne az elhunyt lett volna első szószólója, harcosja? van-e közöttünk olyan, kitől bölcs támogatását, segítségét megvonta volna? volt-e olyan árva, gyámolnélküli gyermek, erőtlén agg, akit ne segített volna? Bizonyára nincs. Ezért nagy a mi fájdalmunk, mert egész embert veszítettünk Benned, ki jobban dolgozott a közért, a városért, mintha önmagadnak dolgoztál volna, s ha áldoznod kellett, csak önmagadról feledkeztél meg.

Emlékednek áldozva fogadást teszünk sírodnál: a Te munkásságod szellemében, a Te általad egyengetett úton haladunk előre, fogunk munkálkodni.

Porreszeid hamvadhatnak, munkásságoddal magadnak örök emléket állítottál.

Legyen nyugalmad csendes, pihenésed haborítatlan! Isten veled!

A közönség mélyen meg volt hatva az egész gyászszertartás alatt. Mindenki érezte, hogy a közügynek egy derék harcosával és egy igazi jó emberrel lettünk szegényebbek. Áldott legyen ez emlékezet!

Haláláról a következő gyászlapok adták ki: Özv. Kadicsfalvi Brencsán Etelka megtört szívvel jelenti a maga, a közeli és távoli rokonság nevében, forrón szeretett férje Kadicsfalvi Török Bertalan, a Ferencz József-rend lovagja, Alsó-Fehér vármegye ny. főjegyzője, a nagyenyedi választó-kerület 3 cikluson keresztül volt országgyűlési képviselője, Vizakna város díszpolgára, a Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár Reszvénytársaság elnöki igazgatója, törvényhatósági bizottsági tag, Nagyenyed rendezett tanácsa város képviselőtestületének tagja, a nagyenyedi r. kath. egyházközség főgondnoka, az alsófehérvármegyei történelmi, régészeti és természetudományi egyesület elnöke stb. stb. 1915.

évi január 6-án hajnali 1/4 4 órakor életének 68. legboldogabb házasságának 29-ik évében, a halotti szentségeknek ajtatos felvétele után történt, gyászos elhunytát. Szeretett halottunkat folyó hó 8-án, pénteken délelőtt 1/4 11 órakor a háznál tartandó beszéltetés után a római katolikus templomba fogjuk szállítani, onnan az Urnak bemutatandó engesztelő szentmise-áldozat után a római katolikus sírkertben a boldog feltámadás reményében fogjuk eltemetni. Nagyenyed, 1915. január hó 6-án. Pogány Károly és neje, Pogány Béla és neje, Pogány Árpád és családja, Bodor Jánosné, Pogány Ida, Csongrády Gizella, Köblös Jolán, Köblös Erzsébet férjzett Barczy Ernőné, Köblös Cecília, Dr. Dobozy Vilmosné és gyermekei, nehai Brencsán Géza gyermekei: Brencsán Gyéza, Brencsán Karoly nevelt gyermekei.

Alsó-Fehér vármegyei tisztikara mélyen megilletődve tudatja, hogy szeretett volt karitársára Kadicsfalvi Török Bertalan Alsó-Fehér vármegye nyug. főjegyzője, 1915. évi január hó 6-án elhunyt. A vármegyeyet szerető s azért odaadóan dolgozó tisztviselő emlékét mindenkor szeretettel fogjuk megőrizni.

A nagyenyedi római katolikus egyházközség mély megilletődéssel tudatja, hogy érdemes és szeretett főgondnoka: Kadicsfalvi Török Bertalan nyug. vármegyei főjegyző, volt országgyűlési képviselő stb. folyó hó 6-án hajnali 1/4 4 órakor, miután keresztényi áhitattal fölvette a haldoklók szentségeit, tevékeny és áldásos életének 68-ik évében csendesen elhunyt. Egyházközségünk erényekben gazdag, kötelességű tagját vesztette el a megboldogultban. Legyen jutalma a szeretet királya: az Ur Jézus Krisztus! Kitűnő emléket kegyelettel fogjuk őrizni! Földi porreszeit a folyó hó 8-án délelőtt 1/4 11 órakor kezdődő gyászszertartás és engesztelő szentmise-áldozat bemutatása után fogjuk kikisérni a római katolikus temetőbe. Nagyenyed, 1915. évi január hó 6-án. Az örök világhoz fenyekedjék neki!

A Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár Reszvénytársaság igazgatósága, felügyelőbizottsága és tisztviselői kara — fájdalommal, mely megilletődéssel jelentik Nagyerdemű Elnök-Igazgatója Kadicsfalvi Török Bertalan urnak, nyugalmazott vármegyei főjegyzőnek, a Ferencz József-rend lovagjának, Alsófehérvármegyei történelmi és régészeti társaság elnökeinek stb.-nek, súlyos betegség folytán, áldásteljes, közhasznú élete 68. évében történt gyászos elhunytát. Földi reszeit folyó hó 8-án délelőtt 1/4 11 órakor helyezzük csendes nyugalomra a római katolikus temetőben. Nagyenyed, 1915. január hó 6-án Áldás emlékeire!

Török Bertalan mint közigazgatási tisztviselő.

Török Bertalan tisztviselői pályáját nagybátyja, Pogány György főispán keze és vezetése alatt kezdte meg mint Alsó-Fehér megye tisztviselői aljegyzője az 1870-ik évben; már mint ilyen a vármegyei központban rendes hivatali funkciót végzett. A Pogány György mint elismert közigazgatási tekintély alatti szolgálat igen jó iskola volt az ügybuzgó lelkes fiatal tisztviselő részére. Az 1871. évvégi általános tisztújításnál a törvényhatóság rendes aljegyzőül, Csathó Jánosnak a főjegyzői székéből 1874. évben alispánvá választásával 27 éves korában főjegyzőül hívta el s ezen állásában az 1877—1883., 1889. és 1895. évvégi általános tisztújításokon közlekedéssel választatott újra meg; az utóbbi 3 tisztújításnál egyhangulag, 1877-ben nem elismert kiváló tevékenysége elleni bizalmatlanság, hanem bizonyos személyi érdekek miatt ellenjelöltje Zeyk Daniellel szemben erős küzdelemmel.

Török Bertalan mint tisztviselő valósággal szíven hordotta a vármegye érdekeit, a vármegyei autonómiának erős harcosza volt,

rendkívüli súlyt fektetett arra, hogy megismerje egyfelől a vármegyei törvényhatósági bizottság minden egyes számottevő tagjának, másfelől a vármegyei és alárendelt községi tisztviselőknél egyéniségét, gondolkodását s hogy a kölcsönös érintkezés útján a jó közigazgatás megteremtésére a szükséges együttműködés és összhang a vármegye tagjai között elérjék.

Nem volt ugynevezett irodai ember és a sablonok rabja; az ügyek elintézésénél nem a formák szigorú megtartása, hanem a dolog gyors és eredményes igazítása vezette. A tollat könnyen, gyorsan és gondos irányítással kezelte.

Tisztviselőtársaival szemben pártatlan barátsággal, bajaikban jó indulattal viselkedett, szívesen látta el a hozzá fordulókat tanácsal, utasítással. Hamar felismerte, hogy a községi jegyzői kar helyes működése alapja a jó közigazgatásnak, miért is nagy figyelmet fordított a községi jegyzői kar buzdítására, színvonalának emelésére. Ő volt megalapítója és főjegyzője alatt elnöke az alsó-fehérvármegyei körjegyzői egyesületnek, s buzgó előkészítője a községi jegyzői nyugdíjintézetnek; előzőleg már alapos adatgyűjtés és számítások alapján főmunkása lévén a vármegyei tisztviselői nyugdíjintézet létrejöttének.

Nagy érdeklődéssel és szeretettel csüngött a vármegye multján, reudkívüli szorgalommal gyűjtötte a vármegye és családjai történetére vonatkozó adatokat s e tanulmányai vezették Alsó-Fehér vármegye monografiája megírására érdekében igen intenzív munkásságra. Szerette volna, hogy egészen a vármegyei emberek tanulmánya, anyaggyűjtése útján és tolla alól kerüljön ki — az egyes szakok szerint mindmennyi önálló műben — a vármegye minden irányú leírása, de éppen ezen széles keret lett oka, hogy a monografia kiadása négy önálló munka kiadása után felbeszakadt. Miután a vármegye irattára 1849-ben teljesen elpusztult s így az előző időkre semmi forrás nem szolgálhatott, maga rengeteg anyagot irt ki a vármegye 18 és 19-ik század történelméhez az országos levéltárból és magánosok levelezéseiből. Vajha akadna avatott kéz a nagy munka befejezésére.

Török Bertalan volt kezdeményezője a régi egyszerű és szűk földszintes vármegye-házi épület helyébe stilszerű, tágas a vármegye méltóságának megfelelő új székház építésének; nehány lelkes barátjával hosszú harcot kellett vívjon az új építés szükségének elismertetése és megkedveltetésére, s az ő kiváló gyakorlati érzékének köszönhető, hogy a székház hivatali beosztása oly jól sikerült.

Alsó-Fehér vármegye monografiája megírásának és az új vármegyei székház megépítésének előkészítése és kivitelükben rendkívüli munkája maradandó emlék az ő főjegyzőségének.

Mint tisztviselő kötelességének ismerte, minden a vármegyei székhely, a vármegye történelmi multja és a jelenben forgalom és értelmiségi központokat képező városai és községei fejlesztésére irányuló minden mozgalomban részt venni, azt támogatni. Mint speciális történelmi tanulmányokkal foglalkozó egyik megalapítója és vezetője volt az Alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi társulatnak s annak czime alatt jóformán egyedüli munkája vala, hogy a miriszlói csata 300 éveszados fordulóján a csataterén sikerült emlékoszlopot emeljen.

Az 1895 ik évben a vármegye közlekedéssel tartotta meg Török Bertalan tisztviselői működésének 25 éves jubileumi ünnepét, mely alkalomból a magyar kormány ajánlatára ő felsége a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Hazánk fennállásának évezredes ünnepe után széles közigazgatási és társadalmi ismeretének érvényesítésére tágabb tért szerzendő elfogadta a magyar országgyűlésre az 1896. évi őszi választások alkalmával a negyenyedi választókerületből jelöltetését s a kerület egyhangú közbizalmából a képviselői állást megnyerve a megyei szolgálatól megválása és jól kiérdemelt nyugdíjaztatása után is igaz hűséggel szolgálta a vármegye érdekeit.

A háboru eseményeiből.

Jan. 1. A Formidable nevű angol sorhajót, melynek legénysége 700 emberből állott, egy német tengeralattjáró naszád elsüllyesztette a flandriai partokon.

A török seregek bevonultak Ardaganba, a határtól a Kaukázus belsejében 80 kilométernyire fekvő városba.

Az Adrián Courbet, Curie és Bernouilli francia hadihajókat decz. 23-án a mi tengeralattjárónk elsüllyesztette.

Jan. 2. Az oroszok Ungmegyében Csontosig nyomultak előre. Zemplén és Sárosmegyéből teljesen kiverték csapataink az oroszokat.

A szövetséges seregek közeledtére negyedmillió lakos hagyta el Varsót.

A törökök Karsz irányában előre nyomultak és több erősséget foglaltak el.

Belgiumban a jelentősebb hadműveletek Nieuport és Lombaerdzyde között voltak. A németek erős ágyútűzzel nagy veszteségeket okoztak itt a különböző merész francziáknak.

A Vogezekben a németek előnyomultak.

Jan. 3. Az oroszok Csontosra és Avasközre bevonultak. Csapataink Csontoson aul várták az ellenséget. Az időjárás kedvezőtlen, esős.

Mlavától eszaknyugatra az oroszok tért vesztettek.

A török-orosz ütközetek során 400,000 orosz jutott a törökök fogságába. A kaukázusi orosz sereg egy ötödresze pusztult el eddig a háboruban.

Hatezer macedon-bolgár szökött meg Szerbiából.

Az oroszoknak Nida és Dunajecz alsó folyásán kísérelt áttörése nagy veszteségek után sem sikerült.

A németek elfoglalták Borzímóvot.

Jan. 4. A pápa közbenjárására az összes hadviselő államok egymás közt kicserélik a harczerékkel foglyokat.

Jan. 6. Előőrseink bevonultak Csontosra. Az oroszok visszahúzódtak, rákényszerítette őket az Ung vízárádása.

Az orosz offenzíva Tarnow és Gorlicze között meghiúsult. Orosz-Lengyelországban lassan, de tervszerűen halad az előnyomulás. Az oroszok harmadik védelmi vonalukba hátráltak.

A Dardanellák ágyui megkezdtek a franczia-angol flotta lövetését.

Az egyesült német és osztrák-magyar csapatok 48 kilométerre álltak Varsótól.

Jan. 7. Csapataink bevonultak Csontosra. Az oroszok vereséggel húzódnak vissza.

Téli ruhaneműt adakozzunk harczoló katonáink számára!

Sebesültjeink román karácsonya.

Felemelő, és egyben mélyen megható ünneplés színhelye volt a Vörös Kereszt egyetemes helyi kórháza a görög katolikus és görög keleti vallásnak karácsonya előestéjén is. Délután 5 órakor gyülekeztek a katonák a kórház kápolnájában. Megható jelenség volt ami ki munkájára támaszkodva, ki bajtársa karjaiba fogóva igyekezett az istentiszteletre, hogy hálát adjon a Mindenhatónak és erőt merítsen a jövő küzdelemre. Major János gör. kath. főesperes magas szárnyalású ünnepi beszédet tartott, melyet a katonák mély áhitattal hallgattak.

Ezután osztályonként egy-egy terembe vonultak a katonák és a nagyszámu ünnepelő közönség, a hol szépen feldíszített karácsonyfa és ajándék várt. Előbbit a kórház nagybuzgóságú hölgyei állították, az ajándékot pedig Nagyenyed város román lakossága gyűjtötte.

Felemelő és megható volt, ami a katonák a karácsonyfa körül állottak, hallgatva Major főesperes előbb román, azután magyar nyelven mondott lelkes szavait: Hősök, dicső katonák, kik e karácsonyfát vallás és nemzeti különbség nélkül körül álljátok, kik egy hazáért, a közös drága Magyarország becsületéért hősiessé, halálmegvetéssel küzdöttetek, szeretetünk és hálaunk jeleként szerény tehetségünkhöz képest viszonzunk azt a kedves figyelmet, melyben a más vallásnak karácsonyi ünnepén részesek volt. Vallás és nemzetiségre tekintet nélkül egy szívvvel, egy lélekkel lelkesedve mentetek a harczterre, így egyenlő szeretettel, hálával nyújtjuk nektek a karácsonyi ajándékot azal a fohászszal, adjon a Mindenható egy boldogabb jövőt szeretett hazánknak, s e haza minden lakosságának.

A főesperes lelkes, hazafias szavai után az ünnepelő közönség és katonák lelkesen megjelenezték. Az ajándékok kiosztásával végződött a szép és feledhetetlen ünnepély.

HIREK.

— **Január 8-dikán** Nagyenyed pusztulásának évfordulóján a varkerti siremléknél kegyeletos ünnepélyt tartott városunk közönsége. A sarkert és a kollégium déli oldala ki volt világítva este 6 órakor, Jancsó László gimn. tanuló emlékbeszédet és Hadnagy Ferencz gimn. tanuló szavazatot mondott, a dalárda a Himnuszt énekelte el és a sirt megkoszorúztak.

— **Kinevezés.** Jovian Jenő dr. nagyenyedi járásbírósi jegyző a nagyszabeni járásbíróshoz albiróvá neveztetett ki.

— **A B. osztályu népfőkelők** közül az 1892—1894. és 1878—1890. évbéli enyedi és idegen illetőségűek, kik még szemlén nem voltak, haladéktalanul jelentkezzenek a főjegyzői irodában.

— **Hősi halál.** Héjja Kálmán gyulafehérvári kir. törvényszéki bíró, — tartalékos hadnagy, a kolozsvári m. kir. 21-ik népfelkelő gyalogezred 3. századának parancsnoka, a bronz katonai érdemkereszt tulajdonosa, 1914. év november hó 17-én a kárpáti harczokban, Palota község határában, midőn századát rohamra vezette, ellenséges golyótól találva; 38 éves korában hazájáért hősi halált halt. Halhatatlan lelkiüdvéért az engesztelő szent miseáldozat január hó 9-én délelőtt 8 órakor volt a gyulafehérvári szent-ferenczrendiek templomában.

— **Házasság.** Makkai Rózi és Finna Béla 1915. január 2-án tartották esküvőjüket.

— **A lutheránus templomban** folyó hó 10-én, vasárnap, Jacobi R. Viktor mond egyházi beszédet.

— **Hősi halált halt** katonapolgártársaink özvegyei és árvái javára Nehéz János kir. tanfelügyelő 10 K, Sövényházi Mihály 2 K, Varga Erzsébet 5 K, Bodó Erzsébet 2 korona adományát (újévi üdvözlések megváltása czimén), a Pártfogó-Iroda nevében, köszönettel kezemhez vettem, Váró Ferencz.

— **Uj hivatalos órák a vármegye-házán.** A vármegyei központban (alispáni hivatal és árvaszék) a hivatalos órákat további rendeletig, e hó 7-től kezdődőleg delelőtt 8 órától delután 2 óráig egyfolytában állapította meg az alispán. E változtatásának az a célja, hogy a háztartási alapnak fűtési és világi-tási költségeit apassza.

— **Koszoru-megváltás.** Török Bertalan vegrendeletében azt az óhaját fejezte ki, hogy koszorut ne helyezzenek a ravatalára, hanem e helyett valamely jótékony célra támogassanak. A nemes szívu ember puritánus érületének és intencziójának hódolva tisztelői és azon testületek, melyeknek a boldogult elnöke vagy tagja volt, jótékony célra adományoztak. És pedig a Szegény Tanulókat Segélyező Egyesület alapja javára: a Kisegítő Takarékpénztár r.-t. 200 kor. Ezenkívül a Kisegítő Takarékpénztár Török Bertalan emlék-alapot létesít, melyet évről-évre növelni fog s kamatait jótékony célra fogja fordítani. Felkérjük mindazokat, kik koszoru megváltás címen valamely összeggel ehhez az alaphoz hozzájárulni hajlandók, hogy a Kisegítő Takarékpénztárban "Török Bertalan emlék-alapra" befizetni sziveskedjenek. Eddig a nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztárba a "Török Bertalan emlék alap"-céljaira adakoztak: Gaspár János 40 kor. dr. Müller Jenő 50 kor. Épület-lakatosárugyár 50 kor. Könyvnyomda 50 kor.

— **A gabonajárandóságok korlátozása.** A földművelésügyi miniszter elrendelte, hogy akik gabonajárandóságok kiszolgálására vállaltak kötelezettséget, annak csupán kétharmad részét szabad kiadni buzában és rozsbau; egyharmadát tengeti vagy árpaiban lehet kiszolgálni. Aki ez ellen vet, kihágást követ el és 200 koronáig büntetetik.

— **A statárium.** A nagyszabeni katonai parancsnokság területére a katonaszolgálatra vonatkozólag elrendelték a 102 önkéntes bíróság felállítását. Errol a következő katonai rendelet tette közzé: "Szökes büntette miatt a császári és királyi nagyszabeni katonai parancsnokság területére a rögtönítelő eljárást elrendelem. A csapattestek parancsnokai kötelesek a legénységet a letett szent katonai szolgálati eskü megszegésétől óvni, mivel mindenki, aki ezen parancsom kihirdetése után ezen büntetést elköveti, rögtönítelő bíróságilag elíteltetik és agyonlövés általi halállal büntetetik. Ezen parancs azonnal kihirdetendő. Mattanovic, altábornagy."

— **Nyilvános köszönet.** A Prot. Nőegyesület segélyezési céljaira Horváth Pál bankigazgató ur és neje 50 koronát adományoztak, mely összegnek átvetéletét köszönettel igazolom. Zay János, pénztáros.

Megjelent

az ötvennegyedik évfolyamu közhasznú **Nagyenyedi Lőcsey Sp. Lajos-féle**

NAPTÁR
az 1915-ik évre.

Ára **30** fillér.

Öfelsége és Vilmos császár arcképevel. Az erdélyrészi országos vásárokat betűrendben és havi összeállításban tartalmazza. A háboru leírása. Érdekes olvasmányok. Kapható: Földesnél, Cirner-nél, Fenichel-nél és az újságárúknál.

— **Lisztbehozatal.** A kolozsvári kereskedelmi és parkamara közhírré tette, hogy a Romániából behozatalra kötött gabona- és lisztárúk különös tekintettel az üres zsákoknak kiviteli tilalommal megnehezített forgalmára — a pénzügyi és kereskedelmiügyi min. kir. miniszteriumoknak a román kormányval létrejött meg egyezés alapján — kivételes eljárás útján behozhatók, ez erre vonatkozó közelebbi ismertetéssel a feleknek igazolt esetekben a kamara készséggel szolgál.

— **Ujévi üdvözlét megváltása** alkalomával vettem meg a következő összegeket a sebesült katonáink helyzetének javulására, a mely összegeket halás köszönet mellett rendeltetési helyére juttattam. Papp János. Cirner Ödöntől (elárvezett ajándék áraban) 5 korona, gróf Russeul Henrikől 10, Uray Laszlótól 3, özv. Sebestyén Sándornétól 3, Fenichel Mórtól 4, Kralik Vilmostól 5, Barcsay Albertnélől 5, dr. Demeter Jánosnál 2, Bóth hemese: Borbely József és társai 4, Krucs szan László és társai 2, Bán Károly és társai 4, Toma Aurel és társai 2, összesen 49 korona.

* **Minden kerttulajdonos** önéhez időben meg a legkisebb területet is lehetőleg legjobban használja ki. Asztali hagyma és burgonya a legnevelhetőbb honyhakellekek és ezek ára most rohamosan felcsökki. Mindenki saját érdekében eslekszik, ha ezeket minél korábban ülteti. Fagybiztos csomagolásban bármily időben szállított dughagymát kerek 1 ötkilós pósta-csomag 7 kor., dughagymát ovalis 1 ötkilós pósta-csomag 6 kor., dughagymát zittai óriás 1 ötkilós pósta-csomag 12 kor. Valódi legfinomabb kifli vetőburgonya 1 ötkilós pósta-csomag 4 kor. Legfinomabb asztali vetőburgonya a legjobb 15 elifajban 1 ötkilós pósta-csomag 3 kor., csomagolással együtt bérmentve. Ezen ajánlatom csak rövid ideig érvényes, mert az árak igen változatosak, tehát azonnal szives megrendelést kérek. Kiváló tisztelettel Mühlle Árpád, Temevár.

— **A gályarab** a ezime annak a 4 részből álló drámai színdarabnak, melyet a z Edison fényjáték színházma vasárnap delután 3, 5 és este 8 órákor három nagy előadás keretében bemutat. A burzsoa társadalm eleiből merített kitűnően megszerkesztett és kialakított dráma, méltó föl-tüntetést fog kelteni izgalmas jeleneteivel, a jellemek realis megrajzolásával, a helyzethű keretézéssel és elsőrendű előadásával. A műsor sorrendje: 1. The Tschiu-Fou-u csoport akrobata-mutatvány. 2. A mestermű. Kitűnő vígjáték. 3. A hevesvérű ifju. Humoros. Mindenki fog nevetni. 4. A gályarab. Drámai színdarab 4 részben. 5. Linder Maxi az akasztófán. Humoros. — Figyelem! Az előadások pontban d. u. 3, 5 és este 8 órákor kezdődnek. —

Olcsó tüzelőanyag.

Tölgyfa-hulladék és forgács mint a mult ériben, egy csomó a fátelen 6 korona. házhoz szállítva 7 korona.

190 27— v

Klemm Pál

Finom fajalma

kapható nagyobb és kisebb mennyiségben
Kossuth Lajos-utca 49. sz. a.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírarugyár Részvénytársaság villamos üzemi könyvnyomdájában Nagyenyeden

Elismert legtartósabb, legolcsóbb szőttesárúk

LINGNER GYÖRGY
nagyenyedi szővőgyárából
előírt gyári áron kaphatók

a gyári ártárban Szentkirály
utca 106. szám alatt, ifj. Mészáros
János és Társaság Főtér és a
Fogyasztási szövetkezetnél.

692—1914 végreh. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. járásbíróságnak 1913. évi V. 567/1. számú végzése következtében dr. Szász Pál ügyvéd által képviselt Oniga Gergely javára 1000 K s jár. erejéig 1913. évi július hó 23-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 660 koronára becsült következő ingóság, u. m.: gyapju-fésülőgép nyilvános árverésen eladatik

Mely árverésnek a nagyenyedi kir. járásbíróság 1913-ik évi V. 678/2 számú végzése folytán 1000 K tőkekövetelés, 1/2% váltódíj és eddig összesen 45 K 06 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig. Nyirmezőn Keeskes Todor malmánál 1915. évi január hó 21-ik napjának, d. e. 10 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megnyezéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóság az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsaron alul is el fog adni.

Amennyiben az elárvezendő ingóságokat másol le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagyenyed, 1915. évi január hó 5 napján.

Ruszuily,

3 1—1

kir. bírósági végrehajtó.

Orvosok

kitűnő köhögés elleni szer a

Kaiser-féle
Mell-Karamellák
a 3 fenyővel

Millió ember használja a

Köhögés

rekedség, katarus, gégekatarus, elnyálkásodás, torokfájás, hörghurut és meghülés ellen, azért minden harczólag katonának elengedhetetlenül szükséges. 6100 közjegyzőileg hitelesített bizonylat garantal a biztos eredményert. Étvágyat javító, jó izléses csukorka. Csomagja 20 és 40 fillér, doboz 60 fillér. Tábori csomagolás 30 fillér. — Kapható minden gyógyszerárban.

Kiadó lakás

Kossuth Lajos-utca 36. szám alatt 2 szoba, konyha, mellékhelyi. 4 1—1 ségekkel 1915. április 24-től kiadó.

200 hl. visontai fehér bor (Heves-megye) terméskü egyszer fejte a gyöngyösi állomásra szállítva hektóliterenként 50 koronáért eladó.

5 1—3

Kiss Ernő, Nagyenyed.